

públic de la ciutat de Vich, die y any dalt dit. Sent rector de dita parròquia lo doctor Francesc Guilló, prevere natural de la vila de Olot, bisbat de Gerona. Feren morber per dit effecte Jaume Joan Bausells, pagès de Sant Miquel de Serarols, sent balle del terme Bernat Coromina pagès hereu i propietari del mas Coromina de dita parròquia, y después que agueren cremat tot lo de la balma, a dos criaturetes que restaren vives, cremada la roba las posaran en una altra balma a purgar, i lo fosser en una altra balma entre lo Harau y Mierons.

És a dir, varen ser enterrats, per tal d'evitar trasllats i contagis, prop del seu mateix habitatge, la balma de Cases-sobiranes, sense ni tocar-los, utilitzant un ganxo. Totes les persones que van tenir contacte amb els difunts van haver de purgar, de passar una quarantena: el vicari que els va atendre es va aïllar a Sant Corneli, el bracer de Cantonigròs que els va enterrar es va aïllar en una balma entre l'Arau i Mierons, i les dues criatures filles dels difunts van ser aïllades en una altra balma, després de cremar totes les seves robes amb tota la resta de coses de la balma on vivien.

Mesures rigoroses, però aparentment van resultar reeixides. Sembla ser que amb aquestes mesures s'aconseguí evitar la propagació de l'epidèmia a la parròquia de Tavertet ja que després d'aquest enterrament en un àmbit particular no sagrat la següent defunció que s'anota al registre d'enterraments és la de Miquel Monteis, pagès que morí al mas Monteis, que és enterrat el 9 d'octubre al cementiri de Tavertet, amb tota normalitat. Segueix a aquesta defunció la de Francesc Jofré, fadrí que morí en una casa de la sagrera de Tavertet, que és enterrat ja el febrer següent, el 7 de febrer de 1653, i la següent en morir és Maria Vilaspinosa, pagesa que és enterrada a Tavertet ja el 4 d'octubre de 1653. La mortalitat de 1653 i de 1654 és baixa, i si bé la de 1655 i 1656 és notablement elevada, la distribució de morts al llarg de l'any i en les diferents cases no sembla reflectir causes de tipus epidèmic sinó que han de ser degudes o bé a les oscil·lacions normals de la mortalitat o bé a altres factors de fons (climàtics, econòmics...).

Sobre l'origen del contagi no disposem de cap dada. La mort d'un soldat foraster a

la Serra podria ser un indicatiu, però el temps transcorregut entre la mort d'aquest soldat i la defunció següent, un mes i mig, impedeix trobar-hi cap vinculació.

L'epidèmia de l'any 1652, doncs, es pot dir que, potser gràcies a la promptitud i la rigorositat de les mesures sanitàries preses, no va fer gaires estralls a la parròquia de Tavertet ni a la seva sufragània de Sorerols i es saldà aparentment només amb quatre morts d'una mateixa família.

Rafel Ginebra i Molins

Notes:

1 - Vegeu, per exemple, Núria SALES, Els segles de la decadència (segles XVI-XVIII), Barcelona. Edicions 62 (Història de Catalunya, vol. IV), 1989, p. 376-387. També, Jordi NADAL, "L'última pandèmia de pesta a Catalunya, 1650-1654", dins II Congrés d'Història de la Medicina Catalana, Barcelona 1977, p. 19-38. Miquel PARETS, Dietari d'un any de pesta, 1651. Vic. Eumo (Referències; 7) 1989.

2 - Juan Manuel ALDEA BUENO, Aspectos sanitarios de los archivos de las parroquias de Santa Coloma de Centelles y de S. Fruitós de Balenyà de los s. XVI-XVIII, tesi doctoral inèdita. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1992. N'existeix exemplar a l'Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic (ABEV).

3 - En el cas de Vic, en no haver-se conservat els registres parroquials, ens basem en dades que hem recollit en el registre d'enterraments del Capbreu. Aquests registres estan fets per un control econòmic de les actuacions del clergat de la catedral i per tant la seva estructuració és menys regular que la dels llibres sacramentals, a banda que en renovar-se cada dos anys la persona que en portava el control presenten també més variabilitat. En qualsevol cas i feta aquesta salvetat, les xifres de defuncions que donen aquests registres parroquials per la ciutat de Vic per als anys d'entorn de 1652 són: 83 (1648), 98 (1649), 122 (1650), 54 (1651, aparentment amb la manca d'alguns mesos), 137 (1652), 53 (1653), 61 (1654). ABEV, Arxiu del Capbreu de Vic, volums 342-345..

4 - Miquel VILARDELL i YNARAJA, Aspectes sanitaris dels arxius parroquials de la comarca d'Osona. El Lluçanès, segles XVI, XVII i XVIII, tesi doctoral inèdita, Barcelona: Universitat de Barcelona, 1992. N'existeix exemplar a l'Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic.

5 - ABEV, Arxiu Parroquial de Tavertet, D/1 (1595-1687). El llibre està ostensiblement tacat per aigua i en algunes pàgines, incloses les que treballem, es fa necessari l'ús de llum ultraviolada per llegir-les.

6 - La data és 31 de desembre de l'any de la Nativitat de 1646. En aquest còmput es canvia d'any el dia de Nadal i per tant aquest dia correspon al 31 de desembre de 1645 del còmput actual.

7 - ABEV, Arxiu Parroquial de Tavertet, D/1, f. 97-98.